

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10411

Tarih : 14-10-2025

10/3218

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Hapishanelerdeki insan hakları ihlallerinin başında gelen, kamuoyunda “infaz uzatma” olarak bilinen özellikle de siyasi mahpusların koşullu salıverme hakkını engelleyen, paralel mahkeme gibi mahpusları düşünce ve kanaatlerinden ötürü yargılayan idare ve gözlem kurulu kararlarının araştırılması ve sorunların giderilmesi amacıyla Anayasa’nın 98. ve Meclis İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

Sezai TEMELLİ

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

GEREKÇE

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da 7242 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler, koşullu salıverme şartlarını mahpuslar aleyhine değiştirmiş; İdare ve Gözlem Kurullarına, mahpusların tahliyelerini engelleme yönünde geniş ve denetimsiz bir takdir yetkisi tanımıştır. Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik uyarınca hükümlülerin gelişim puanı eşik değerin üzerinde olsa dahi, Kurul üyeleri, herhangi bir somut delile dayanmayan, önyargılı, öznel ve son derece ideolojik değerlendirmelerle mahpuslar hakkında 'iyi halli değildir' kararı vererek infaz sürecini uzatmaktadır. Bu durum, hem hukukun öngörülebilirliği ilkesini hem de cezaların infazı sürecindeki eşitlik ve adalet ilkesini ihlal etmektedir. Fiilen yeni bir cezalandırma alanına dönüşen bu uygulama, hapisanelerde keyfiyetin kurumsallaştığını ve yargı yetkisinin idari kurullara devredildiğini açıkça ortaya koymaktadır. 2020 yılında yapılan bu değişiklik aynı zamanda, hukukun en temel ilkelerinden olan lehe kanun ilkesine de aykırıdır.

Bazı hapisaneler "pilot hapisane" olarak belirlenerek, siyasi mahpusların koşullu salıvermesi sistematik şekilde engellenmekte ve istisnasız hiçbir mahpus tahliye olamamaktadır. Bu hapisanelerdeki ağır hasta veya 30 yılı aşkın süredir tutuklu bulunan mahpuslarla ilgili de öznel hiçbir değerlendirme yapılmamakta, aksine şartlı tahliye hakkının gaspı bu mahpuslar yönünden özel olarak ve kasten eziyet ve intikam aracına dönüştürülmektedir. Sincan kadın hapisanesi bunun en iyi örneğidir.

Özgürlük için Hukukçular Derneği'nin Türkiye Hapisaneleri 6 aylık Hak İhlalleri Raporu'na göre Akçadağ T tipi, Akhisar T tipi, Aksaray T Tipi, Alanya L tipi, Antalya S tipi, Bafra T tipi, Batman Yüksek Güvenlikli, Batman T tipi, Bodrum S tipi, Bolu F tipi, Bolvadin T tipi, Burdur yüksek güvenlikli, Bursa H tipi, Çorum L tipi, Düzce T tipi, Edirne F tipi, Elazığ 1-2 nolu yüksek güvenlikli, İzmir 1-2-3 nolu T tipi, İzmir Kadın, Karabük T tipi, Kavak S tipi, Maltepe 1 nolu L tipi, Manavgat S tipi, Marmara kapalı, Marmara 5 nolu L tipi, Manisa T tipi, Osmaniye 2 nolu T tipi, Kayseri T tipi, Kırşehir S tipi, Kırşehir yüksek güvenlikli, Kocaeli 1-2 nolu F tipi, Sincan kadın, Sungurlu T tipi, Şanlıurfa 1-2 nolu T tipi, Tekirdağ 1-2 nolu F tipi, Tarsus kadın, Tarsus 2-3 nolu T tipi, Tokat T tipi, Türkoğlu 1-2 nolu L tipi, Van yüksek güvenlikli ve Yozgat 1-2 nolu T tipi hapisanesinde bu uygulama yoğun şekilde mevcuttur.

İdare ve Gözlem Kurulları kararlarında sıklıkla mahpusun "pişmanlık göstermemesi", "düşüncelerinden vazgeçmemesi" ya da "tahliyesinin tehlike oluşturabileceği" gibi subjektif

ve varsayımlara dayanan değerlendirmelerle infazların uzatıldığı görülmektedir. Örneğin hapishanede hiçbir etkinlik yapılmamasına rağmen ‐mahpus etkinliğe katılmadı‐ gerekçesiyle ya da ailesinde uzakta bir hapishanede tutulan ve ekonomik nedenlerle ailesinin görüşe gelemediği mahpusa ‐görüşe çıkmadığı‐ gerekçesiyle düşük puan verilerek iyi hal verilmediği görülmektedir. Yine Sayın Abdullah  calan’ın 27  ubat çağrısıyla birlikte gelişen PKK’nin feshi sürecinde mahpuslara fesih kararıyla ilgili siyasi içerikli sorular yöneltilmekte, ‐Bu bir siyasi sorudur, cevap vermek istemiyorum‐ cevabı verildiğinde ise tahliyeleri engellenmektedir.

 dare ve gözlem kurulu kararlarına karşı istinaf veya temyiz kanun yolu açık olmadığından, infaz hakimliğine şikayetin ardından kararlar kesinle tiğinden her bir hapishanenin kurulu da hakimliği de birbirinden farklı değerlendirmeler yapmakta, bazıları yukarıda anlatıldığı şekilde keyfi ve d   manca kararlarıyla mahpusların özgürlük hakkını gasp ederek kendini mahkeme yerine koymaktadır. Geçiş süreci adaleti için yeni yasa hazırlıklarının konuşulduğu bu süreçte, zaten infazını tamamlamış, koşullu salıverme tarihleri gelen siyasi mahpusların tahliyeleri kamuoyunda güven artırıcı bir adım olacaktır.  dare ve gözlem kurullarının lağvedilmesi, 2020 yılında yapılan aleyhe düzenlemelerin ortadan kaldırılması ve siyasi mahpuslara yönelik infazda eşitlik ilkesine uygun düzenlemelerin yapılması ise çözüm için atılması gereken kalıcı adımlardandır.

Bu bağlamda, infazda eşitlik ilkesi ile adaletin ve hukukun üstünlüğünün sağlanması amacıyla idare ve gözlem kurullarının yapmakta olduğu iyi hal değerlendirmelerinin evrensel hukuk ilkelerine uygunluğunun araştırılması elzemdir.